

До спеціалізованої вченої ради Д 11.170.02
в Інституті економіко-правових досліджень НАН України
01032, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 60

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертацію Смітюха Андрія Володимировича
«Корпоративні права та корпоративні паї (частки):
теоретико-правові засади»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук
за спеціальністю 12.00.04 – господарське право,
господарсько-процесуальне право

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена передусім значенням корпоративного сектору для зростання національної економіки та розпочатими процесами реформування вітчизняного корпоративного законодавства, зокрема у світлі євроінтеграційних прагнень України. Указані процеси детермінують подальший розвиток корпоративних правовідносин і переформатування деяких їхніх структурних елементів, що об'єктивно потребує «інвентаризації» та оновлення поняттєво-категоріального апарату корпоративного права як «будівельного матеріалу» сучасних наукових теорій і концепцій як основи подальшого вдосконалення чинного законодавства в цій царині. Саме зрілість та досконалість понять, що становлять зміст наукових термінів, значною мірою зумовлюють глибину теоретичних положень та висновків, сформульованих з їх допомогою.

Незважаючи на значну кількість наукових розвідок з корпоративного права, сьогодні науковці все ще не дійшли згоди щодо бачення правової природи корпоративних правовідносин, а також стосовно змісту деяких базових для корпоративного права понять, серед яких «корпоративні права» та «корпоративні обов'язки». Крім того, невирішеними залишаються питання обліку прав на корпоративні паї /частки, що неоформлені як цінні папери, а також питання визначення моменту набуття та припинення корпоративних прав під час їхнього продажу тощо.

Проблематика корпоративного права та управління розроблялась у наукових працях В. А. Васильєва, О. М. Вінник, О. Р. Кібенко, В. М. Кравчука, В. В. Луця, Д. І. Погрібного, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. С. Щербини та ін. Проте в науці господарського права все ще відсутнє системне визначення правової природи корпоративних прав і корпоративних паїв (часток) у статутних (складених) капіталах, їх співвідношення та взаємного зв'язку, що вимагає доопрацювання цих питань на концептуальному рівні та вказує на своєчасність проведеного дисертаційного дослідження за темою «Корпоративні права та корпоративні паї (частки): теоретико-правові засади».

На користь актуальності та своєчасності цієї дисертаційної роботи свідчить також відсутність єдиної законодавчої основи розуміння корпоративних

правовідносин, корпоративних прав, корпоративних підприємств і часток у їхніх статутних (складених) капіталах тощо, що призводить до проблем у правозастосуванні.

Поставлена автором мета й завдання дисертаційної роботи, її структура та використані методи наукового пізнання дали змогу провести глибоке дослідження генези, нових ідей і тенденцій розвитку корпоративного права, практики і корпоративного законодавства, та обґрунтувати цілісну теоретико-правову концепцію корпоративних прав та корпоративних паїв (часток), визначити їх правову природу та підготувати на цій основі пропозицій з удосконалення господарського законодавства.

Робота Смітюха складається зі вступу, 4 розділів, які охоплюють 13 підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації – 561 сторінка, з яких 400 сторінок – основний текст, список використаних джерел нараховує 642 найменування і додатки.

У першому розділі дисертаційного дослідження розглянуто законодавчі й доктринальні підходи щодо змісту та видів корпоративних прав. Здобувач актуалізує потребу визначення характеру співвідношення прав на частку (акцію) і прав з частки (акції), та здійснює спробу формулювання критерію, що дає змогу встановити, які з прав учасника, крім тих, що прямо визнані чинним законодавством як корпоративні, слід уважати такими, а які – ні (с. 75–78). У роботі А. В. Смітюха виокремлено ознаки корпоративних прав (с. 87–90), які в подальшому покладено в основу авторського визначення цих прав (с. 91). Здобувач всебічно дослідив наукові погляди щодо правової природи корпоративних прав та їх диференціації і критично їх переглянув (с. 93–107).

Крізь призму аналізу взаємовідношення категорії «корпоративні права» із суміжними категоріями, як-от «організаційно-господарські повноваження» та «організаційно-установчі повноваження власника» (с. 112–118), «права участі в товаристві» (с. 119–123), зокрема аналізу їх термінологічного застосування у вітчизняному законодавстві, автор переосмислив концепцію організаційно-установчих повноважень власника майна, які обмежено періодом до моменту державної реєстрації корпоративної господарської організації. У цій частині дисертації досліджено природу внесення вкладу до корпоративного капіталу корпоративної господарської організації як реалізацію засновницького права (с. 124–128), а також переосмислено поняття «корпоративний обов'язок» та висвітлено авторське бачення вмісту останнього (с. 128–134). А. В. Смітюх розглянув основні підходи щодо розуміння сутності та структури корпоративних правовідносин (с. 135–148) і репрезентував власний погляд щодо зазначених правовідносин та їх суб'єктного складу (с. 149–150).

У другому розділі дисертаційного дослідження автор ретельно опрацював та критично проаналізував доктринальні підходи щодо розуміння природи корпоративного паю (частки) (с. 155–166) та його співзв'язку з правами, що ним посвідчуються (с. 167–169). При цьому варто підтримати дисертанта в частині репрезентації корпоративних паїв (часток, зокрема акцій) у світлі теорії знаків. Так, автор аналізованого дисертаційного дослідження справедливо стверджує, що корпоративним паям (часткам), незалежно від того, чи є вони акціями, і,

відповідно, бездокументарними цінними паперами, властива дуалістична схема – корпоративні паї (частки) є об'єктами речових прав і водночас знаками корпоративних прав, які вони посвідчують. Предметом правочинів є не корпоративні права, а корпоративний пай (частка), що їх представляє в обороті (с. 170–171, 179–181). У роботі розглянуто теоретичні й законодавчі підходи щодо вживання термінів «вклад учасника товариства», «статутний (складений) капітал», «пайовий фонд», «спеціальні фонди», обґрунтовано доцільність замінювання їх категоріями – «корпоративний вклад», «оголошений корпоративний капітал», «сформований корпоративний капітал» тощо (с. 200–213). Значну увагу приділено концептуальним засадам обліку, формування, погашення, анулювання корпоративних паїв (часток), переходу прав та звернення стягнення на них (с. 214–233).

Третій розділ дисертаційного дослідження присвячено немайновим корпоративним правам. Потрібно погодитися з А. В. Смітюхом в його міркуваннях про те, що корпоративні немайнові права не лише характеризуються відсутністю майнового змісту, але й мають позитивну ознаку – ці права є корпоративними, оскільки адресовані певній корпоративній господарській організації і зберігаються за особою доти, доки вона залишається власником корпоративного паю / частки (с. 241–242). У цій частині роботи особливу увагу приділено праву власника корпоративного паю брати участь в управлінні корпоративною господарською організацією та корпоративному контролю (с. 247–285). Автор справедливо розглядає право вимагати проведення аудиторської перевірки як складову корпоративного контролю та зазначає, що об'єкти перевірок повинні бути уніфіковані (у будь-якій корпоративній господарській організації перевірці повинні підлягати й її фінансова звітність, і фінансово-господарська діяльність як у цілому, так і за окремими напрямками) (с. 257–258). Корисними для науки господарського права є викладені в роботі підходи щодо характеру співвідношення внутрішнього корпоративного контролю та внутрішньогосподарського контролю, корпоративного контролю та корпоративного управління (с. 263–265), а також стосовно співвідношення таких явищ, як рейдерство та грінмейл (с. 300–303). Позитивним моментом дисертаційного дослідження А. В. Смітюха є ретельний аналіз права учасника корпоративного підприємства на інформацію (с. 303–318).

Четвертий розділ дисертаційного дослідження присвячено майновим корпоративним правам. У цьому розділі висвітлено наукові дискусії щодо правової природи та змісту майнових корпоративних прав, приділено увагу, зокрема, праву на дивіденди, переважним правам на придбання корпоративних паїв (часток) (с. 321–342, 343–357, 411–427). У контексті порівняння зобов'язальних прав вимоги з майновими корпоративними правами позитивно сприймаються конкретні авторські висновки щодо умовного характеру останніх та інших їхніх особливостей, а також щодо алгоритму трансформації майнового корпоративного права у відповідне зобов'язальне (с. 331, 335–342). Згідно з логікою дисертаційної роботи, автор послідовно досліджує підстави трансформації права на майнову корпоративну квоту в зобов'язальне право вимоги, адресоване певному суб'єктові корпоративних правовідносин (с. 360–

375). Цілком слушно автор надає пропозиції стосовно закріплення в законодавстві: порядку реалізації переважного права в усіх корпоративних господарських організаціях, у яких корпоративні паї (частки) не оформлені як цінні папери із залученням державного реєстратора (с. 425); можливості захисту переважного права для всіх корпоративних господарських організацій поданням позову про переведення на відповідного учасника прав та обов'язків покупця корпоративного паю (частки) та встановлення єдиного (річного) строку позовної давності (с. 426) тощо.

Наведений вище перелік позитивних сторін дисертаційного дослідження не вичерпує всіх наукових положень, висновків, рекомендацій, які визначають новизну та практичне значення дисертаційного дослідження А. В. Смітюха.

Науково-практичні положення, висновки, рекомендації, сформульовані в дослідженні, є достатньо аргументованими, містять глибокі напрацювання щодо науково-практичних рішень та є результатом наукового пошуку відповідно до поставленої мети, завдань дослідження.

Дисертація виконана згідно з планом науково-дослідних робіт Одеського національного університету імені І.І. Мечникова МОН України у межах тем «Дослідження проблем співвідношення приватноправових та публічноправових чинників соціально-економічних відносин» (номер державної реєстрації 0106U008142) та «Дослідження механізму реалізації прав і свобод людини та громадянина в публічному та приватному праві» (номер державної реєстрації 0118U001224) (с. 40).

Достовірність та обґрунтованість результатів дисертаційного дослідження базується на органічному поєднанні результатів раніше проведених досліджень відомих українських і зарубіжних фахівців у галузі господарського та цивільного права, теорії права, а також розгорнутому аналізі корпоративного законодавства України та зарубіжних країн (Китайської Народної Республіки, Королівства Нідерланди, Латвійської Республіки, Республіки Білорусь, Республіки Вірменія, Республіки Казахстан, Республіки Молдова, Республіки Польща, Російської Федерації, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Федеративної Республіки Німеччини), директив ЄС, судової практики, у тому числі Європейського Суду з прав людини, а також підтверджується комплексним використанням дисертантом загальнонаукових та спеціальних методів пізнання.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що на основі системного дослідження теоретико-правових засад корпоративних прав та корпоративних паїв (часток) Смітюхом А. В. обґрунтовано нові теоретико-правові положення щодо корпоративних прав та корпоративних паїв (часток) та концептуальні засади удосконалення їх господарсько-правового регулювання.

Так, *унаслідок проведеного дослідження вперше запропоновано: концепцію господарсько-правового регулювання корпоративних прав та корпоративних паїв (часток) й визначено основні перспективні напрями регулювання (с. 85–92, 217–218, 224–225); визначення засновницького права як права передати корпоративний вклад корпоративній господарській організації і набути корпоративний пай (частку), що формується (с. 124–128); виділення*

інвестиційної, ідентифікаційної, колегіальної, мобільної та облікової функцій корпоративного паю / частки (с. 179); визначення поняття корпоративного вкладу (с. 202); впровадження модельних договорів купівлі-продажу корпоративних паїв / часток (с. 222–223); визначення поняття «майнова корпоративна квота» та комбінований підхід до обрахування розміру такої квоти (с. 327, 337, 358–361, 395–404); визначення поняття «дивестування корпоративного паю (частки)» (с. 372–373); *вперше аргументовано*: фрагментарний та допоміжний характер корпоративних обов'язків та визнання корпоративних прав основою правового статусу учасників корпоративної господарської організації (с. 133–134); виникнення корпоративних прав за корпоративними паями (частками), неоформленими як цінні папери і відповідних корпоративних правовідносин участі в момент державної реєстрації формування таких корпоративних паїв (часток) на підставі даних про фактично внесені корпоративні вклади із встановленням місячного строку внесення корпоративних вкладів і формування корпоративних паїв / часток (с. 218–220, 235); безумовне виникнення майнових корпоративних прав з набуттям права власності на корпоративний пай (частку), їх умовність у тому, що стосується їх реалізації, виникнення зобов'язальних прав вимоги корпоративного походження за умови настання передбачених законом фактів і їх безумовність у тому, що стосується реалізації (с. 331–342); *вперше обґрунтовано*: уніфікацію кола і обсягу правомочностей, які складають корпоративні права учасника корпоративної господарської організації, корпоративні паї (частки) у якій не оформлені як цінні папери (с. 103); визначення поняття «сукупна корпоративна частка» (с. 178–179, 234); засади обліку корпоративних паїв (часток), неоформлених як цінні папери шляхом їх ідентифікації через унікальні номери, реєстрації усіх прав та обтяжень державними реєстраторами (с. 214–215); форми припинення корпоративного паю (частки), неоформленого як цінний папір: (1) погашення корпоративного паю (частки); (2) анулювання корпоративного паю / частки (с. 210, 223–225, 236); форми одностороннього волевиявлення учасника щодо дивестування корпоративного паю (частки) через правомочності оплатного переведення акцій за настання передбачених законом обставин та погашення корпоративних паїв (часток), неоформлених як цінні папери що є складовими права учасника на майнову корпоративну квоту з можливістю дивестування окремих корпоративних паїв (часток), належних учасникові корпоративної господарської організації, на його вибір (с. 366–388).

Крім того, під час дослідження автор розвинув і вдосконалив низку положень, визначень, наукових підходів, що стосуються: поняття корпоративних прав (с. 87–91); поняття корпоративних правовідносин (с. 149–150); поняття корпоративного паю (частки) як оборотоздатного символу (с. 172, 175–176, 180–182); неподільності корпоративних паїв (часток) та рівності корпоративних паїв (часток) окремої корпоративної господарської організації за обсягом посвідчених ними корпоративних прав у межах поділу на прості та привілейовані (с. 177, 234); поділу корпоративних часток (паїв) на прості та привілейовані шляхом поширення поділу на всі корпоративні паї (частки) всіх корпоративних господарських організацій з уніфікацією правового режиму простих та

привілейованих корпоративних паїв (часток), неоформлених як цінні папери (с. 191–196); поняття сформованого корпоративного капіталу (с. 209–211, 235); поняття оголошеного корпоративного капіталу (с. 209–211, с. 235); порядку звернення стягнення на корпоративні паї (частки), неоформлені як цінні папери (с. 225–233); поняття немайнових корпоративних прав (с. 243–247); обсягу права учасника – власника привілейованого корпоративного паю (частки) брати участь в управлінні корпоративною господарською організацією (с. 254–259); поняття корпоративного контролю (с. 259–265, 318); можливих шляхів попередження виникнення ситуативних та умовних ступенів корпоративного контролю (с. 281–285); визначення юридично мотивованого корпоративного загарбання (корпоративного рейдерства) (с. 290–292); класифікації юридично мотивованих корпоративних загарбань на зовнішні та внутрішні (с. 293); предмету та порядку реалізації учасником корпоративної господарської організації права на інформацію (с. 309, 313–315, 317); порядку виплати дивідендів (с. 351–355); переважного права учасника на придбання корпоративних паїв при їх формуванні (с. 418–423).

Практичне значення здобутих результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції, викладені в дисертаційному дослідженні, можуть бути використані для вдосконалення положень корпоративного законодавства України; у подальших наукових дослідженнях проблем корпоративного права; у навчальному процесі, зокрема під час проведення лекційних і практичних занять із курсів «Господарське право», «Корпоративне право», підготовки навчальної та навчально-методичної літератури.

Незважаючи на загальну позитивну оцінку дисертації Смітюха Андрія Володимировича, деякі її положення є дискусійними, потребують подальшого розвитку чи додаткової аргументації:

1. У підрозділі 1.1. роботи досліджено теоретичні напрацювання щодо корпоративних господарських організацій, за результатом чого надано обґрунтування системотвірного характеру поняття «корпоративна господарська організація» (КГО) та її авторське визначення (с. 46, 74, 430), яке за своїм змістовим наповненням схоже на визначення законодавчо закріпленого поняття «корпоративне підприємство» (ч. 5 ст. 63 ГК України) та охоплює авторським формулюванням КГО господарські товариства, виробничі кооперативи та фермерські господарства, зареєстровані як юридичні особи, що потребує уточнення позиції дисертанта щодо характеру співвідношення вищеназваних понять.

Господарська організація є узагальнювальним поняттям, яке поширюється на юридичних осіб, створених відповідно до ЦК України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до ГК України, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку, у тому числі об'єднання підприємств. Поняття «корпоративна господарська організація» («господарська організація корпоративного типу»), на наш погляд, доцільно застосовувати до всіх господарських організацій, що мають корпоративний устрій (поділ статутного, складеного, пайового капіталу на частки) та / або систему корпоративного управління (внутрішню структуру та

процедури, що використовуються господарською організацією для управління та контролю).

2. Автор дослідження стверджує, що доповнив класифікацію корпоративних прав поділом на матеріальні корпоративні права та право процесуального представництва корпоративного підприємства (с. 50). Однак у змісті роботи автор не обґрунтовує, а констатує можливість такого поділу (с. 107) та посилається при цьому на ст. 89 ГК України, ст. ст. 54, 55 ГПК України, розглядає правові позиції вищих судових інстанцій щодо подання похідних позовів, починаючи з 2003 – 2004 років (с. 108–111). Проте вимагає пояснень саме кваліфікація права процесуального представництва корпоративного підприємства як корпоративного. Також хотілося б почути думку автора дисертації щодо співвідношення права на звернення в суд в інтересах корпоративної господарської організації, права на пред'явлення похідного позову в інтересах корпоративної господарської організації та права процесуального представництва корпоративної господарської організації, яке й визначається дисертантом як корпоративне.

3. Видається сумнівним зарахування до новизни першого рівня положень про обґрунтування автором «існування ідеальної сукупності нерозривно пов'язаних, комплементарних правових статусів власника корпоративного паю (частки), який є первинним, та учасника корпоративної господарської організації, який є похідним» (с. 44). У цьому випадку йдеться про подальший розвиток положень, уміщених в інших наукових роботах, на які посилається дисертант, а саме положень: про необхідність розмежування: прав, що впливають з права власності на акцію та з членства в акціонерному товаристві (О. В. Щербина); правового статусу учасника товариства та власника частки в статутному капіталі (В. М. Кравчук) (с. 196). За вихідний пункт міркувань під час формулювання своєї аргументації, як зазначає А. В. Смітюх, узято переосмислену кримінально-правову категорію ідеальної сукупності злочинів. Автор перелічує ознаки ідеальної сукупності злочинів та підкреслює, що юридичний факт набуття особою корпоративного паю / частки у власність має наслідком виникнення в цієї особи ідеальної сукупності двох правових статусів – *власника* корпоративного паю / частки та *учасника* корпоративної господарської організації (с. 196–197). Отже, науковець запозичує назву «ідеальна сукупність» із галузі кримінального права, але не визначає зміст указанного поняття щодо правових статусів особи й дещо «відірвано» від цього концепту наголошує на комплементарному (взаємодоповнювальному) характері зазначених правових статусів, що свідчить про незавершеність положень про їхню ідеальну сукупність, репрезентованих дисертантом у новизні дослідження.

4. Потребує додаткової аргументації використання протягом усієї роботи категорій «квазізасновник», «квазіучасник», «квазізасновницьке право», «квазізасновницькі відносини», «квазізасновницькі корпоративні правовідносини», зокрема формулювання з їх допомогою положень новизни, висновків, аргументування власних позицій (поглядів) (с. 43, 47, 124–128, 142, 144–151, 153, 209, 211, 219, 220, 235, 420, 321 тощо). Вбачається, що залучення вищевказаних категорій у процес наукового моделювання (конструювання) може

призвести до розбалансування категоріально-термінологічного апарату корпоративного права.

5. Викликає певну дискусію пропозиція щодо використання модельних договорів купівлі-продажу корпоративних паїв (часток), що, як уважає дисертант, мають затверджуватися КМ України й містити типові умови, достатні для належного й повного врегулювання відносин купівлі-продажу корпоративних часток у більшості ситуацій (с. 44–45, с. 222–223). Справді, можливість визначення змісту договору відповідно до типових умов передбачено в ст. 630 ЦК України. Однак базова (загальна) конструкція модельного договору не набула законодавчого закріплення ані в ЦК України, ані в ГК України, де передбачено можливість визначення змісту господарських договорів на основі вільного волевиявлення сторін, примірного та типового договорів, а також договору приєднання (ч. 4 ст. 179 ГК України). У зв'язку із цим потрібні пояснення, як автор дослідження визначає модельний договір, у чому бачить його функціональне призначення (чи потрібна, на його думку, окрема стаття в ГК України, яка була б присвячена особливостям укладання господарських договорів на основі модельного договору) та як співвідносить поняття «умови модельного договору», «типові умови договору», «типовий договір». Відсутність авторських пояснень з цих питань заважає чіткому розумінню репрезентованої ним пропозиції щодо використання модельних договорів під час купівлі-продажу корпоративних паїв (часток).

6. У підрозділі 1.3, присвяченому, серед іншого, корпоративним правовідносинам, здобувач обстоює позицію про їх якісну та сутнісну відмінність від відносин внутрішньофірмового характеру й наводить єдиний приклад останніх – відносини між наглядовою радою та ревізійною комісією АТ (с. 137). При цьому в цій частині роботи відсутнє авторське розуміння внутрішньофірмових відносин як таких. Надалі автор роботи наголошує вже на відмінності внутрішньоорганізаційних (внутрішньогосподарських) відносин у корпоративній господарській організації між органами та посадовими особами корпоративної господарської організації від корпоративних, при цьому вважає, що названі види відносин разом об'єктивно становлять предмет корпоративного права (с. 150–151). У зв'язку із цим хотілося б почути аргументацію дисертанта щодо самого кваліфікування відносин між органами корпоративного підприємства та його посадовими особами як внутрішньогосподарських, а також щодо їхнього включення до предмета корпоративного права. Відсутність на доктринальному рівні уніфікованого підходу щодо змісту деяких термінів, які використовує дисертант, та/або наповнення авторським контекстом законодавчо закріплених понять потребують від автора пояснень, аргументації.

7. Погоджуючись у цілому з актуальністю використання в сучасній науці теоретичної конструкції «безтілесні речі» та потребою наповнення її змісту «новим диханням», зокрема за умов становлення та розвитку цифрової економіки, цифровізації сфери господарювання, не можу підтримати пропозицію дисертанта щодо законодавчого закріплення категорії «безтілесних речей» у її авторській інтерпретації у зв'язку із недостатнім опрацюванням науковцем її змістового наповнення. Крім того, А. В. Смітюх стверджує, що майно як сукупність об'єктів

може бути не тільки предметним або «безтілесним», але й змішаним, однак не надає чітких пояснень з цього приводу (с. 180–186).

Проте висловлені зауваження не стосуються концептуальних положень та висновків, репрезентують особисту думку опонента з дискусійних питань, та суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, яка має характер ґрунтового, монографічного та надзвичайно корисного дослідження для науки господарського права.

Основні результати дослідження оприлюднені у 52 наукових працях, з яких 3 монографії, 20 статі у фахових наукових виданнях України, 5 статей у наукових періодичних виданнях інших держав, 17 публікаціях за матеріалами науково-практичних конференцій, а також 7 публікаціях у інших виданнях, які додатково відображають наукові результати дисертації. Вивчення змісту публікацій і зіставлення їх зі змістом дисертації дає підставу для однозначного висновку про повноту викладу у публікаціях результатів дисертації. Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертації. У ньому адекватно і стисло відображені положення щодо кожного із структурних елементів дисертаційної роботи (вступу; основної частини; висновків). Наукові результати, отримані А. В. Смітюхом у кандидатській дисертації («Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА та lex mercatoria в контексті міжнародного приватного права» Одеса, 2004), у докторській дисертації не використовувалися. У результаті дисертаційного дослідження розв'язана конкретна наукова проблема, що має важливе значення для науки господарського права, – обґрунтовано цілісну концепцію господарсько-правового регулювання корпоративних прав та корпоративних паїв (часток). Текстових запозичень без посилання на джерело в дисертації не виявлено.

Висновок: Дисертація Смітюха Андрія Володимировича за темою «Корпоративні права та корпоративні паї (частки): теоретико-правові засади», подана на здобуття наукового ступеня доктора юридичних, є завершеним монографічним дослідженням, у якому повно і всебічно вирішені поставлені перед ним завдання. Дисертація відповідає паспорту спеціальності 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право, а також вимогам, встановленим «Порядком присудження наукових ступенів» (зокрема пунктам 10, 12, 13), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, що ставляться до докторських дисертацій, а її автор – Смітюх Андрій Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право.

Офіційний опонент
Доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри господарського права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Підпис *Мілаш В.С.*
Засвідчую
Нач.ВК *[Signature]*
29. 03. 2019 р.

В. С. Мілаш